

KARELSKÝ DNEŠEK

ROČNÍK 1

ČÍSLO 3/2003

VYCHÁZÍ DNE 28.3.2003

Z JEDNÁNÍ ZASTUPITELSTVA

Usnesení ze zasedání obecního zastupitelstva obce KARLE konaného dne 20.3.2003.

Obecní zastupitelstvo po projednání :

1. Bere na vědomí zprávu lesního hospodáře Ing.Hrona o hospodaření v obecních lesích.
2. Schvaluje darování obecních pozemků jedné poloviny parcel č.1036/3,1036/4,1036/6 v kú obce Chmelík obci Chmelík.
3. Seznamuje se s návrhem na převzetí lesních pozemků.
4. Schvaluje audit obce za rok 2002.
5. Seznamuje se s výsledky kontroly OSSZ ve Svitavách.
6. Bere na vědomí návrh na zakoupení dřtiče větví.
7. Souhlasí s provedením opravy cesty na parcele č.1888/1
a s úpravou plochy na parcele č.831/8.
8. Bere na vědomí žádost o opravu cesty k čp.176,143.
9. Schvaluje bezúplatný převod pozemků z PF ČR na obec - parcel č.47,50/2 v kú Ostrý Kámen.

ROZPIS SLUŽEB STOMATOLOGIE

05.04. - 06.04.

MUDr. Dagmar Švecová
Litomyšl, Šmilovského 1122

Tel: 461613663

12.04.-13.04.

MUDr. Ivana Veselíková
Litomyšl, Smetanova nám. 97

Tel: 461614569

19.04.-20.04.

MUDr. František Zeman
Litomyšl, Smetanova nám. 132
Tel: 461613827

Případné změny budou zveřejněny na Zub. poliklinice v Litomyšli, Kpt. Jaroše 404

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Řada věcí, které používáme v domácnosti a projde našima rukama, skončí dříve nebo později v odpadkovém koši a následně v popelnici jako odpad.

Jak nejlépe třídit odpad v obci ?

1) Plasty

Ukládají se do žlutých pytlů (možno vyzvednout na OÚ) nebo do kontejnerů určených pro plasty (pokud jsou v obci rozmístěny).

Do plastů patří:

plastové obaly a sáčky , kelímky z PVC, plastové láhve od nápojů, igelitové sáčky a tašky, zubní kartáčky, plastové podnosy a misky, plastové obaly od spotřební chemie z domácnosti, pěnový polystyren, tvrdé plasty (plastové hračky, plastové přepravky), plastové fólie. Odpadní plasty musí být čisté.

Do plastů nepatří:

Linolea, trubky z PVC (novodur), molen, kabely, videokazety, plasty s kovovými částicemi, plasty zničené škodlivinami.

Svoz plastů v pytlích bude prováděn v měsíčních intervalech dle pokynů OÚ.

2) Sklo

Ukládá se do kontejnerů rozmístěných v obci.

Do skla nepatří:

Láhve znečištěné škodlivinami, porcelán, keramika, zrcadla, zářivky, žárovky, drátosklo, sklenice naplněné potravinami, nádobky od sprejů.

3) Papír

Svoz papíru bude prováděn v měsíčních intervalech dle pokynů OÚ.

4) Bioodpad-kompostování

Bioodpad tvoří významný podíl z celkového množství produkovaného odpadu v domácnosti. Využití bioodpadu znamená snížení množství odpadů vyhazovaných do kontejnerů a tím i následně snížení množství odpadů ukládaných na skládku. Výsledkem kompostování je kvalitní hnojivo pro vlastní potřebu.

Kompostování je přeměnou staré nepotřebné hmoty v hmotu novou, která je využitelná na každé zahrádce.

OBSAH BŘEZNOVÉHO ČÍSLA

Strana 2

Nákaza prasat ve Východních Čechách
Třídění odpadu
Trstěnický slavík

Strana 3

Prezentace naší mateřské školy
Cholesterol

Strana 4

Významné životní jubileum
(Pan František Pokorný)
Kvíz
Kulturní komise informuje

NÁKAZA PRASAT VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH

Nedávno byly na Královehradecku při běžné veterinární kontrole objeveny dva případy trichinelózy u divočáka. Od roku 2001 je to již čtvrtý případ (Frídek-Místek a Trutnov). Jde sice jen o čtyři kusy černé zvěře, ale o první případy takřka po padesáti letech u nás.

Trichinelóza je rozšířena po celém světě. Jedná se o parazitální onemocnění, které způsobují hlístice rodu Trichinella. U nás je z nich nejznámější svalovec stočený (Trichinella spiralis). Způsobují onemocnění některých kožišinových zvířat (prase, liška, kočka, hlodavci, medvěd, nutrie), přenosné je však i na člověka.

... pokračování na str. 2

KOMUNÁLNÍ ODPAD V NAŠÍ OBCI

... dokončení ze str. 1

Materiály vhodné pro kompostování:

Zbytky rostlin, posečená tráva, listí, štěpky větví, ovoce, zelenina, organický kuchyňský odpad (kávové a čajové usazeniny), dřevní popel, hnůj.

Pravidla pro založení kompostu:

Založení ve stínu, zabezpečit kontakt s půdou - umožnit přístup půdním mikroorganismům dostat se do kompostu, kompost udržovat vlhký, ne mokrý, dostatečný prostor pro manipulaci s kompostem, kompostovaný materiál je nutné přehazovat podle potřeby - promíchání urychlí zráni kompostu.

5) Nebezpečné odpady

Sběr se uskuteční mobilním svozem dle pokynů OÚ.

Do těchto odpadů patří:

Znečištěný obalový materiál od barev a olejů, znečištěný textil od škodlivin, olejové filtry, akumulátory, výbojky, zářivky, odpadní oleje, staré nátěrové hmoty, televizory, rádia, počítače, baterie (monočlánky), ledničky, mrazničky, staré přípravky na ochranu rostlin, tmely, lepidla, teploměry, laky, barvy, asfaltové lepenky.

6) Do kontejnerů nepatří:

Žhavý popel, zemina, tráva, uhynulá zvířata, větve stromů a keřů, vánoční stromky, plasty, sklo, železný šrot, stavební suť, pneumatiky, televizory, radia, zářivky, výbojky, ředidla a další nebezpečný odpad.

Pokud se občané budou snažit více třídit odpad z domácnosti, povede to ke snížení nákladů na zpracování a odvoz komunálního odpadu z obce. Odměny poskytované obci za třídený odpad se mohou využít na:

Nákup nádob určených pro třídený sběr odpadu, opravy, renovace a povrchová úprava stávajících nádob na třídený odpad, nákup pytlů, financování sběru a odstraňování nebezpečných odpadů a především obec nebude muset zvýšovat poplatky za kontejnery.

Svoz nebezpečného odpadu v naší obci proběhne dne 24. 04. 2003. Začátek ve 14.45 hod na Ostrém Kameni.

Výtěžnost v kg/obyvatele, Kč/obyvatele rok v roce 2002 v naší a okolních obcích

Obec	papír	plasty	sklo	kovy	celk.	Kč celk.	Kč/obyv
Karle	0	0,56	8,99	0	9,55	2910,20	8,17
Květná	0	8,49	6,60	0	15,09	14062,10	44,22
Chmelík	0	2,93	8,17	28,85	39,95	5144,30	24,73
Trstěnice	0	1,76	8,15	27,09	37,00	6965,60	15,34
Vendolí	0	0,56	7,15	0	7,71	5846,10	6,53
Hradec n.S.	0,65	1,05	3,16	0	4,86	12155,40	7,84

TRSTĚNICKÝ SLAVÍK

Dne 18.3. se v ZŠ Trstěnice konalo školní kolo pěvecké soutěže „TRSTĚNICKÝ ZLATÝ SLAVÍK“. Všichni žáci se v tělocvičně naší školy snažili zaujmout obecenstvo a porotu svojí pěkně zapívanou písničkou. Po rozezpívání s kytarou, začalo soutěžní klání. Během dopoledne zazněla spousta hezkých písniček. Nejlepší ze zpěváčků byli oceněni krásnými diplomy i odměnami.

A kdo byl nejúspěšnější ?

1. třída: 1, Nella Zerzánová, 2, Kristýna Kučerová, 3, Julián Ondrušek
2. třída: 1, Pavlína Krejsová, 2, Markétka Průšová, 3, Alenka Pechrová
3. třída: 1, Terezka Ondrušková, 2, Stanislav Cibulka, 3, Zdenek Veverka
4. třída: 1, Vladimír Beneš, 2, Vlastimil Kmošek, 3, Pavlína Peňáková, Adéla Mertlová, 4, Martin Bukáček, Petr Krejsa
5. třída: Filip Naiser, Petr Čapek
6. třída: Michalela Šplíchalová, Šárka Pakostová, Michalela Zerzánová, Iva Benešová
8. třída: Kristýna Pechancová

NÁKAZA PRASAT VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH

... dokončení ze str. 1

Hlavním zdrojem nákazy jsou drobní hlodavci a krmné maso s obsahem trichinell. Při veterinární kontrole jatečních zvířat nepřichází tento zdroj prakticky v úvahu. U zvířat probíhá onemocnění bez příznaků, kdežto u lidí může při silném napadení nastat i smrt. Po nákaze se objeví zažívací potíže a horečka.

Následuje otok očních víček, bolest očí (fotofobie), bolesti svalů (dýchacích, žvýkacích a hrtanových). V šestém týdnu dochází k destrukci larev, které se usadily mimo kosterní svalovinu. Reakce spojená s jejich ničením v organismu, může být doprovázena zánětem mozkových blan, poruchami zraku a dalšími vážnými projevy. Velmi vážnou komplikací je akutní zánět srdeční svaloviny, který může vést k selhání srdce.

Svalovci jsou jemní paraziti (1,5 - 3,5 mm). Každá samička rodí až 1500 živých larviček, které pronikají střevní sliznicí do lymfatických a krevních cest. Larvy jsou jen 1 mm velké. Krevní cestou se dostávají do celého organismu. Nejčastěji se usidlují ve svalových buňkách bránice, krčních a hrtanových svalů a jazyka. V postiženém svalu vydrží až 30 let. Postižená svalová vlákna degenerují. Nový hostitel se nakazí po požití masa s encystovanými larvami.

Lidé se často nakazí z využených klobás z nevysetřeného masa (na Slovensku každoročně desítky případů). Obranou je dokonalé tepelné zpracování masa a výrobků z něj. Larvy svalovce hynou okamžitě při teplotě 65°C. To však znamená, že této teploty musí být dosaženo v celém kusu masa. Larvy hynou i při zmražení pod -18°C po dobu jednoho dne. Jinak jsou velice životné.

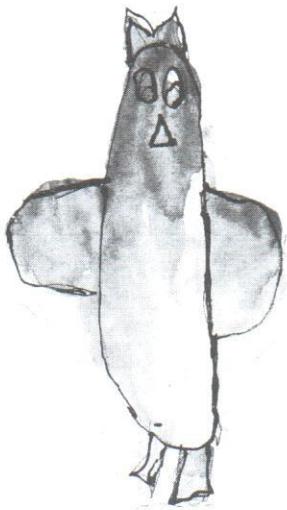
Nejlepší prevencí jsou však povinné veterinárně hygienické kontroly jatečních zvířat. Rovněž maso nutří a zvěřina musí být kontrolovaná. Na těchto několika nálezech lze dokumentovat, že veterinární dozor na jatkách není jen formální záležitost, zejména v případě, že toto onemocnění již u nás nebylo tak dlouhou dobu diagnostikováno.

Legislativa ukládá povinnost každého uloveného divočáka před spotřebou nechat veterinárně vyšetřit. Tato praxe je obvyklá a myslivci dobře vědí, že je nadále nutné zavedené vyšetřování ulovených kusů rizikových druhů zvěře dodržovat. Vážnost této parazitózy je především v přenosu na člověka a v její nevyléčitelnosti.

M.J.

PREZENTACE NAŠÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

První zmínky o naší mateřské škole jsou z roku 1951. V kronice obce Karle je první zpráva velice stručná, je v ní pouze uve-

deno, že děti navštěvovaly útulek, jednalo se o družstevní zařízení. Budova byla postavena v roce 1863, sloužila škole, nyní v ní sídlí obecní úřad obce a v přízemí jsou prostory naší školy. Historie mateřské školy je průběžně zaznamenávána v kronice školy včetně fotodokumentace. Na dnes již zašedlých fotografiích se usmívají malí človíčci, kteří již téměř půl století proplouvají životem. Dnes jsou z nich tatkové a mamky a v prostorách školy zní smích jejich dětí. Možná, že ve svých albumch ani nemáte fotografie se svými prvními kamarády, možná, že se někam založily nebo prostě ztratily. Pokud budete mít zájem, stavte se alespoň podívat a zavzpomínat si. Určitě se na nich poznáte. Kronika školy je velká cennost, těžko bychom po letech dávali vzpomínky dohromady a jsem velice ráda, že paní učitelky věnovaly této zasluzné práci svůj volný čas.

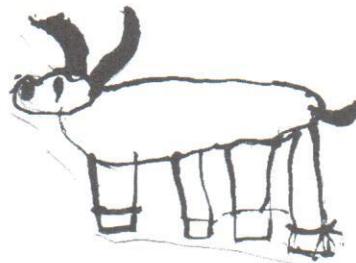
Vrátím se k současnosti. Prostory školy jsou v přízemí se samostatným vchodem. Jsou členěny na vstupní chodbu, která slouží jako šatna a vstupního prostora do kuchyně, herny, ložnice a umývárny. Jídelna, která slouží zároveň i jako pracovna dětí, je průchozí jak z kuchyně, tak i z herny. Ložnice dětí je rozdělena přepážkou na dvě části, menší slouží na skladování lehátek a větší část nám umožňuje využití pro pohybové aktivity dětí při cvičení.

Součástí prostorů je i umývárna a sociální zařízení. Prostory naší mateřské školy jsou kapacitně pro 25 dětí. Celková plocha užitného prostoru je 151 m. Bohužel vlhké podloží a vzlínající vlhkost narušuje estetický vzhled místností. Vysoké stropy jsou zase přičinou velké finanční zátěže v topném období. Nicméně se celý kolek-

tiv snaží o výkonné a funkční uspořádání prostoru, neboť zde děti tráví většinu svého volného času. Za pronájem téhoto nebytových prostoru platí Mateřská škola Karle Obecnímu úřadu v Karli 12.000 Kč ročně. K pohybovému využití můžeme využívat i prostory zahrady, které jsou přístupný svahem se schody. Tyto prostory v pronájmu nemáme, pouze dle Smlouvy o nájmu nebytových prostor dle odstavce 2, v části III této smlouvy zabezpečujeme v létě posekání a úklid zeleně. Péči dle smlouvy věnujeme i v zimě úklidu sněhu a posypu. Zahrada by potřebovala projít úpravami, pokud ji děti budou moci se svolením Obecního úřadu v Karli i v budoucnu využívat. Bezpečnost dětí je vždy na prvním místě. Zahrada je velice prostorná, je mimo dosah hlučnosti a prašnosti silnice, mimo dosah zplodin.

Naše mateřská škola je jednotřídní, děti jsou přijímány na základě zveřejněného přijímacího řízení. Před nastupem nového dítěte se ředitelka dohodne s rodiči na individuálním adaptačním programu pro jejich dítě. Škola je vždy otevřená návštěvám rodičů a jejich pobytu, nejenom při adaptaci dětí na prostředí.

Od září 2002 pracujeme podle vlastního školního vzdělávacího programu s názvem „To je krásně na světě“. Na vypracování vlastního programu spolupracovaly obě paní učitelky a rodiče jej

mají kdykoliv k dispozici k prostudování. Výchovně vzdělávací proces probíhá v naší škole formou hrových a pohybových aktivit, spontánně tvorivých aktivit, přirozených prožitkových a situačních učení, činností navozených, formou didakticky zacílených činností s aktivní účastí dítěte. Příprava na školu probíhá probíhá prakticky v průběhu celé docházky dítěte do mateřské školy.

Uspokojování citových potřeb našich dětí, respektování jejich práv, aby byly ve školce šťastné a spokojené a aby se do ní těšily, to je to nejdůležitější kredo, které spojuje práci kolektivu naší mateřské školy.

Příště Vás seznámíme podrobněji se školním vzdělávacím programem „To je krásně na světě“.

Za mateřskou školu Jana Samková

CHOLESTEROL

Cholesterol je sloučenina obsažená v krvi. Je součástí trávicích šláv a důležitým stavebním prvkem buněčných stěn. Organismus si 2/3 potřebného cholesterolu vyrábí sám v játrech a tudíž není nutné ho ve zvýšené míře přijímat v potravě.

Normálně by hladina cholesterolu v krvi měla být do 5,2 mmol/l. Při zvýšené hladině cholesterolu v krvi dochází k jeho ukládání do stěny cév, čímž dochází k jejich zužování. To může vyústit v neprůchodnost cév, která má za následek např. srdeční infarkt nebo mozkovou mrtvici.

Cholesterol se vyskytuje ve dvou hlavních formách:

- LDL (špatný) cholesterol - může se ukládat do stěny cév
- HDL (dobrý) cholesterol - potřebný pro zachování zdravého krevního oběhu a srdce.

Příznaky zvýšené hladiny cholesterolu:

- zvýšená hladina cholesterolu se většinou vyskytuje skrytě bez příznaků a je odhalena laboratorním vyšetřením krve
- mohou se vyskytovat nezhoubné nádory kůže, slach, kloubů, zvětšená játra a slezina
- někdy dochází k ukládání tuků v oblasti vnitřních končetin očnicích víček - tyto útvary nazýváme xantelasmata

Příčiny onemocnění:

Zvýšená hladina cholesterolu (neboli hypercholesterolémie) může být způsobena dědičností, to znamená, že pokud mají oba rodiče vysoký cholesterol, potíže. Hypercholesterolémie se může vyskytnout i na podkladě jiného onemocnění (např. porucha štítné žlázy). U žen může vést k zvýšení hladiny cholesterolu užívání antikoncepčních pilulek.

- Léčba hypercholesterolémie
  - zanechání kouření
  - udržování optimální váhy
  - zvýšení tělesného pohybu
  - vyhýbat se stresu
  - pomocí léků (např. léky blokující tvorbu cholesterolu Lipostat, Lescol, Mevacor, léky snižující hladinu LDL a zvýšující hladinu HDL cholesterolu Lipanthyl, Ge-vilon)
  - dieta

Optimální dieta při zvýšené hladině cholesterolu je preventivním i léčebným faktorem. Důležité je omezit potraviny ve kterých je cholesterol ve zvýšené míře - vaječný žloutek, játra, mozeček, viditelný tuk vepřového i hovězího masa, pokrmy obsahující sádlo.

KVÍZ

- 1) Mezi nejvyšší dřeviny světa patří Sekvoje vzdyzelená. Největší dosud známý zástupce dosáhl výšky:
 a) 110 m
 b) 120 m
 c) 100 m
- 2) Nejmenší ptáček světa - kolibřík, se živí nektarem z květů v letu. Při tom velice obratně kmitá křídly rychlostí až :
 a) 60 krát za vteřinu
 b) 80 krát za vteřinu
 c) 70 krát za vteřinu
- 3) Velbloud dokáže urazit velké vzdálenosti bez příjmu potravy. Nejúčinnější způsob, jak skladovat potravu je tělesný tuk. Velbloud vážící asi 500kg může v hrbu nahromadit až :
 a) 200 kg tuku
 b) 100 kg tuku
 c) 50 kg tuku
- 4) Nejmenší létající hmyz jsou vosičky z čeledi Mymaridea. Zatím nejmenším zástupcem této skupiny je vosička dlouhá jako :
 a) makové zrnko
 b) muší vajíčko
 c) jednobuněčný nálevník trepka
- 5) Žralok je schopen cítit ve vodě krev na půl kilometru. Žralok také výborně slyší. Prudký pohyb ryby ve vodě slyší ze vzdálenosti až :
 a) 500 metrů
 b) 1 kilometru
 c) 1,5 kilometru

Správné odpovědi kvízu: 1b, 2b, 3a, 4c, 5c.

M.J.

VÝZNAMNÉ ŽIVOTNÍ JUBILEUM

Dne 23.3.2003 slavil své narozeniny pan František Pokorný. Narodil se v malé, takřka od světa odříznuté vesničce Vysoká, nyní patřící pod správní obvod Moravská Třebová.

Jeho otec byl obuvníkem, matka v domácnosti a chodila pracovat k sedláčkům. Ve volných chvílích vypomáhalo otci, neboť měli čtyři děti, jejichž uživení nebylo snadné. Dnes již z těchto čtyř sourozenců žije pouze pan Josef. Po vyjítí školy šel pracovat do lesa, neboť jiná práce daleko v okolí nebyla. Za války byl totálně nasazen do zemědělství. Po válce šel na vojnu. Později pracoval u různých stavebních firem jako dělník. V roce 1949 se odstěhoval do Svitav a tam pracoval až do roku 1954. V roce 1954 šel pracovat do n.p. Hedva v Moravské Chrastové. Mezitím se v roce 1952 oženil a přestěhoval se s manželkou do Bělé nad Svitavou. Od roku 1964 bydleli v Lavičném. Narodily se jim dvě děti, dcera a syn. Oba mají své rodiny s dětmi i vnoučaty.

V roce 1971, po prodělání páté, nejtěžší operace, bylo ze zdravotních důvodů obtížné sehnat vhodné zaměstnání a šel tedy pracovat do vodárny ve Svitavách, kde pracoval až do starobního důchodu. Protože byl velmi pracovitý, dovedný a snaživý, opravil za svého života čtyři domy. Dva z nich přestavěl pro své děti. Nebylo jistě snadné toho všeho dosáhnout. Za vším stojí jeho velká píle také ve druhém zaměstnání, které vykonával od roku 1952 do roku 1970. Jako správní a veřejný zaměstnanec byl a dodnes je člověk s velkým sociálním cítěním a smýšlením. Vždy se snažil pomáhat sociálně slabým, chudým a nemocným lidem, kteří ho měli rádi. Ti kteří ještě žijí ho mají rádi dodnes a on je též. Sám říká, že je to pro něj největší životní odměna.

Od roku 1983 bydlí na Ostrém Kameni. Sdílí společný domov s paní Josefou Kočí. Paní Josefa je nyní ve stáří jeho velkou životní oporou, která mu dodává nejen životní elán, ale také pomáhá se vším potřebným. Dědu často navštěvuje dcera s rodinou, která mu pere velké prádlo, vozí ovoce a různé dobroty.

Pan Josef dovede poutavě vyprávět o časech bývalých. Krásně vzpomíná na své dětství, které nebylo lehké, ale přesto krásné. Jako učitelka se nevyhnula zamyšlení nad tím, jestli výchova v nedostatku nebyla pro děti lepší, nežli v přebytku a nedá člověku do života více.

Vážený pane Pokorný, přejeme další pokojná léta Vašeho žití. Moc ráda bych se jednou za svým životem ohlížela s takovým uspokojením jako Vy.

KULTURNÍ KOMISE OBCE KARLE

Plánované akce na rok 2003

1. února	divadelní představení pohádky „Sůl nad zlato“, KD
22. února	dětský maškarní karneval, KD
29. března	„Hraje si celá rodina“, KD
30. dubna	Čarodějnici - slet, průvod, vyhodnocení, Klubovna
17. května	Beseda s důchodci, KD
31. května	Dětský den, Klubovna
21. června	cyklistické závody, Klubovna
19. července	fotbalové utkání, Klubovna - hřiště
2. srpna	fotbalové utkání, Klubovna - hřiště
29. srpna	ukončení prázdnin - stezka
27. září nebo	
4. října	Drakiáda, Klubovna
13. prosince	Mikulášská besídka, KD

Kulturní komise obce Karle zve děti s rodiči, babičkami, dědečky, staršími sourozenci a ostatními rodinnými příslušníky na zábavné odpoledne plné her a soutěží nazvané

HRAJE SI CELÁ RODINA.

Soutěží se ve dvojicích, výkony hodnotí porota a nejlepší čeká odměna.

Termín: sobota 29. března 2003

Začátek: ve 14.00 hod

Vstupné: dobrovolné

Občerstvení: zajištěno

Připravujeme na duben: Slet čarodějnici - průvod a vyhodnocení ,Termín: 30. dubna 2003

Za KK obce Karle Ilona Bukáčková

Karelský dnešek: Vychází 1x měsíčně. Vydává Obec Karle, Karle 4, 568 02 Svitavy, IČO: 579564, Tel. 461 634 919, e-mail: obec.karle@quick.cz. Povoleno Min. kultury ČR, reg. číslo MK ČR E 14112. Náklad 250 výtisků. Domácnostem bezplatně, volně 3 Kč. Podepsané příspěvky vyjadřují názory dopisovatelů a nemusí být vždy totožné s názory redakce. Neprošlo redakční jazykovou úpravou. Šéfredaktor: Pavla Cibulková. Redakční rada: Dana Pavlišová, Miloš Jadrný, Jaroslava Zandlerová, Ilona Bukáčková, Eva Jandourková. Grafická úprava: B. Kysík, K PLUS. Tisk: Svitavská tiskárna, Tyrše a Fügnera 13, 568 02 Svitavy. Příští číslo vychází dne 29.4.2003.